

dosiahnuť z dôvodu veľkej mozaiky lesných typov v jednom lesnom poraste (dielci). Preto autormi navrhnuté súbory porastových typov možno považovať za inovatívny prístup k riešeniu stále aktuálnej otázky, ktorou je prirodzené drevinové zloženie lesných ekosystémov. Autori spracovali a katalogizovali 120 štrukturálnych modelov v lesoch jedľovo-bukového, smrekovo-bukovo-jedľového, smrekového a kosodrevinového vegetačného stupňa. Ide o jedinečný príspevok k základným kritériám a indikátorom pre hodnotenie stavu lesných biotopov mimo rámec siete NATURA 2000. Posudzovanie stavu jednotlivých štrukturálnych a texturálnych segmentov vo vzájomných širších priestorových súvislostiach bolo vykonané zjednocovaním geografických (priestorových) a atribútových informácií v prostredí ArcGIS.

V štvrtej kapitole autori prezentujú vedecké príspevky v piatich podkapitolách. Prinášajú nové pohľady na

riešenie diverzity lesa a na vybrané indikátory stavu lesných ekosystémov. Rozdielnosti, vyplývajúce z odlišného subjektívneho vnímania prirodzenosti lesa jednotlivými pracovníkmi, boli čiastočne eliminované modelom vytvoreným pomocou diskriminačnej analýzy. Autori spochybnili vhodnosť konceptu hemeróbie (reakcia výskytu určitých druhov na ľudskú činnosť) pre hodnotenie stavu lesa z pohľadu odklonu od prírody blízkeho stavu, avšak ich argumenty nevyznievajú príliš presvedčivo, najmä v prípade umelých smrekových monokultúr. Stanovenie prirodzenosti porastov v rozličných vývojových štádiách len pomocou štatistických metód nie je v ekológii jednoznačne akceptované.

Súhrn vedeckej monografie je uvedený v slovenskom a anglickom jazyku. Publikácia je v pevnej väzbe, má vynikajúcu grafickú úpravu s veľkým množstvom farebných ilustračných snímok

a grafov. Prináša nové cenné vedecké poznatky využiteľné pri mapovaní lesných spoločenstiev, biotopov, pri posudzovaní vhodnosti, zachovalosti a vzácnosti lesných ekosystémov, biotopov a spoločenstiev a pri klasifikácii ekologickej stability lesných ekosystémov a hodnotení služieb ekosystémov. Je určená nielen širokej lesníckej vedeckej komunite, ale tiež pracovníkom v ochrane prírody, pôdohospodárstva, životného prostredia, ekológie krajiny, ekológie lesa a vo vysokoškolskom pedagogickom procese v odbore lesníctva, ekológie, biológie a starostlivosti o životné prostredie.

Prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc.,
ivoloscuk@azet.sk

Inštitút výskumu krajiny a regiónov Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica

Ekologická obnova krajiny

Řehounek, J., Řehouňková, K., Prach, K.: **Ekologická obnova území narušených těžbou nerostných surovin a průmyslovými deponiemi. České Budějovice: Calla, o. s., 2010, 176 stran, ISBN 978-80-87267-09-7**

Sborník vydaný jihočeským sdružením Calla představuje stručné kompendium dosavadních poznatků, které byly v České republice nashromážděny v rámci mladého vědního oboru Ekologie obnovy (*Restoration Ecology*) a jeho aplikací v ekologické obnově míst narušených těžbou nerostných surovin nebo průmyslovými deponiemi.

Úvodní kapitola Ekologie obnovy z pera významného botanika, profesora Karla Pracha z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, navozuje hlavní myšlenku celého sborníku, a sice současné možnosti obnovy cenných biotopů cestou spontánní sukcese. Jako hlavní témata ekologické obnovy v České republice uvádí autor následující: (1) obnova ekosystémů na orné půdě; (2) obnova těžbou narušených míst a jiných industriálních stanovišť; (3) obnova říčních ekosystémů; (4) obnova degradovaných lučních porostů; (5) obnova přirozené skladby lesů.

Další kapitoly jsou již věnovány hlavním typům těžebních prostorů a tvarů a možnostem jejich ekologické obnovy: Haldy a výsypky, Kamenolomy, Pískovny a šterkopískovny, Těžební jílů, Těžená rašeliniště, Odkaliště. Kapitoly jsou metodicky jednotně zpracované. Pro každý druh těžební činnosti (např. těžba kamene) a jí odpovídající narušení krajiny je nejprve uveden stručný stav a rozsah takto narušených území v České republice, základní geologické a geomorfologické charakteristiky, stručná zmínka o dosavadní praxi technických rekultivací, za kterou následuje podrobnější pasáž věnovaná možnostem přírodě blízké obnovy. Důležitá pozornost je soustředěna na potenciál výskytu ochrannářsky významných společenstev a druhů rostlin a živočichů od taxonů bezobratlých až po obratlovce. Na závěr každé kapitoly jsou uvedeny jmenovité příklady dobré, ale také špatné praxe ekologické obnovy (např. šíření ruderalních společenstev akátin na navážkách). Každá kapitola je rovněž zakončena seznamem základní literatury pro další čtení a vzdělávání v daném tématu. V závěrečných kapitolách jsou pojednány ochrannářské aspekty (místa narušená těžbou nerostných surovin jako objekty ochrany přírody) a shrnuty obecné zásady přírodě blízké obnovy území

narušených těžbou nerostných surovin a deponiemi. Zajímavé a cenné je např. tabulkové shrnutí, v němž jsou pro hlavní typy postižených území uvedeny také průměrné počty roků potřebných k vytvoření více méně souvislého vegetačního krytu a k dosažení vyspělejších sukcesních stádií.

Na vytvoření této publikace se autorsky podílely desítky významných odborníků z řad botaniků, zoologů, ochranářů a dalších profesí, kteří se takto postiženým územím a možnostem jejich obnovy dlouhodobě věnují. Výsledkem je skutečně vysoce informativní a doslova instruktážní příručka, která svou srozumitelností a jednotnou metodickou strukturou představuje i mimořádně vhodnou učební pomůcku pro první odborné seznámení s problematikou ekologické obnovy. Zájemci o hlubší poznání si potom mohou vybrat z další doporučené literatury.

Doc. RNDr. Zdeněk Lipský, CSc.,
lipsky@natur.cuni.cz

Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Albertov 6, 128 43 Praha